

Clant en de Onstaborg in Wetsinge

Van rechts naar links rechts de generatie(s) Clant die op de Onstaborg in Wetsinge heeft/hebben gewoond en hun voorouders.

Egbert Clant	Eylco Clant	Egbert Clant	Edzart Jacob Clant	Gratia Susanna Clant	Lambert Tjarda van Starkenborgh
				Allard Tjarda van Starkenborgh	
	Margaretha Addinga	Gratia Rengers	Bouwina Coenders	Derk Jacob Clant	Allegonda Maria Clant
Teteke van Nittersum	Egbert Clant	Osebrandt Clant	Margaretha Clant	Margaretha Josina Ripperda	
	Renke Freaylema	Josina Manninga	Maurits Ripperda		

De Onstaborg op de kaart van Theodorus Beckerigh (1781) en rechts op een vroeg 18^e eeuwse tekening naar een voorstudie van de Coenderskaart door Abraham Rademaker.

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=56628035>

De Onsta's van Sauwerd

De Onsta's vormden een machtig adellijk geslacht in de Groningse Ommelanden. Op het einde van de middeleeuwen was Groningen geregeld het strijdtoneel van ernstige gewapende machtsconflicten tussen deze zogenaamde Vetkopers en Spieringers. De Onsta's van Sauwerd behoorden tot de Vetkopers. In 1400 deden de Schieringers onder leiding van burgemeester Albert Wigbolts, een aanval op Onsta. De hele bezetting van de borg werd weggevoerd, maar al spoedig weer vrijgelaten. Dat gold echter niet voor Aepke Onsta, zoon van Abel Onsta (overleden op 21 maart 1440), die zeven jaar doorbracht in de gevangenis in de Boteringepoort in Groningen.¹

¹ Beknopt geschiedkundig verhaal van het kasteel, naderhand het slot, Onsta, te Sauwert. In *Almanak ter bevordering van kennis en goeden smaak, volume 1. 1832*. Groningen: J. Oomkens.

Volgens de schrijver van de Almanak ter bevordering van kennis en goeden smaak uit 1832, stichtte Aepke (overleden in 1564), kort nadat hij uit de gevangenis was ontslagen, een huis in Wetsinge, dat hij net als het huis in Sauwerd, Onsta noemde. In 1401 werd ook de borg van Ayolt Gockinga in Zuidbroek door Albert Wigbolts (en Frederik Arlo) belegerd en een deel van de bezetting werd mishandeld of vermoord en de overigen werden afgevoerd naar de stad afgevoerd. De borg werd gesloopt en Ayolt zelf werd pas in 1405 weer in vrijheid gesteld.

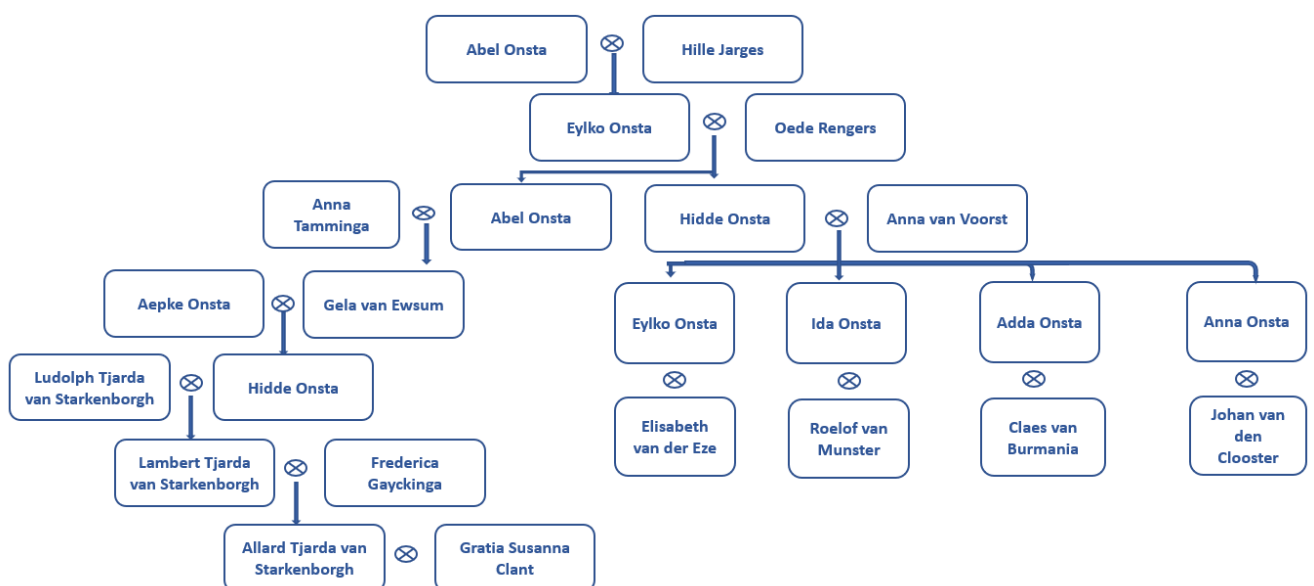
In de vijftiende eeuw bewoonde een Abel Onsta (ca 1415 - overleden in 1483), getrouwd met Hille Jarges (overleden in 1498), de Onstaborg in Sauwerd.

Zijn zoon Eylko (gestorven in 1521), getrouwd met Oede Rengers, was nauw betrokken bij de strijd tussen de meeste Ommelander hoofdelingen en de stad Groningen die rond 1498 losbarstte. De borgen in Sauwerd en Verhildersum werden daarbij door de Groningers ingenomen en verwoest.

Eylcko en Oede hadden twee zoons, Abel en Hidde.

Hidde, getrouwd met Anna van Voorst, had vier kinderen, Eylko, getrouwd met Elisabeth van der Eze, Ida, getrouwd met Roelof van Munster, Adda, getrouwd met Claes van Burmania, en Anna, getrouwd met Johan van den Clooster.

De Onsta's van Wetsinge

Aepke Onsta

De Onstaborg in Wetsinge werd waarschijnlijk gebouwd of verbouwd kort na het huwelijk in 1539 van Aepke Onsta (ca 1516-overleden op 28 april 1564 in Emden), met Gela van Ewsum, dochter van Wigbold van Ewsum en Beetke van Rasquert, en deels bekostigd uit haar goed. Aepke was een zoon van Abel Onsta en Anna Tamminga, dochter van Allert Tamminga en Gese Coenders van Helpen. De reden voor het bouwen van een nieuwe Onstaborg was waarschijnlijk dat de oude Onstaborg bij Sauwerd zich in dusdanige ruïneuze toestand verkeerde, dat herbouw destijds niet werd overwogen. Aepke werd in 1541 hoofdeling te Wetsinge genoemd, wat erop lijkt te wijzen dat het huis toen al gereed moet zijn geweest.

Beetke van Rasquert met op de achtergrond de verwoeste borg Ewsum. Ervoor staan twee premonstratenzer monniken. Linksboven het familiewapen met een rode en zwarte adelaar, drie rozen en een kruis dat bestaat uit een fabeldier en een zwaard. Het schilderij van Beetke is mogelijk gemaakt na de dood van haar man Wigbold van Ewsum in 1528 en toont een getormenteerde vrouw voor de ruïne van Ewsum. Het hondje op de voorgrond en de ring om de vinger van Beetke vormen een allegorie op haar huwelijksrouw aan haar man.²

In 1560 werd de borg omringd door henen, grachten en hoven en hoorden er 100 grazen land bij. Dat jaar bepaalde Aepke dat zijn vrouw, na zijn dood, het vruchtgebruik van de borg mocht behouden, mits zij niet zou hertrouwen.

Hoewel Aepke is overleden in Emden ligt het graf van hem en zijn vrouw, die in 1580 stierf, op het koor van de kerk in Wetsinge, gezien zijn grafzerk daar: *'Nimmer zag ik groter grafzerk, dan op het koor van de Wetsinger kerk, waarop Aepke Onsta en vrouw levensgroot zijn uitgebeiteld. Welk eene kracht moet tot het vervoeren van deze steen niet zijn aangewend! En hoe heeft men dezelfde in de kerk kunnen krijgen?'*³

² <https://www.deverhalenvangroningen.nl/alle-verhalen/beetke-van-rasquert-een-intimiderende-machthebber>

³ Beknopt geschiedkundig verhaal van het kasteel, naderhand het slot, Onsta, te Sauwert. In *Almanak ter bevordering van kennis en goeden smaak, volume 1. 1832*. Groningen: J. Oomkens.

Grafzerk van Aepke en Gela, nu in het Groninger Museum.⁴

Hidde Onsta

Hidde Onsta, dochter van Aepke en Gela, werd geboren rond 1565 in Leens en overleed op 1 april 1618. Zij trouwde met Ludolph Tjarda van Starkenborgh, geboren in 1556 in Garsthuizen en overleden op 31 december 1618 op Verhildersum.

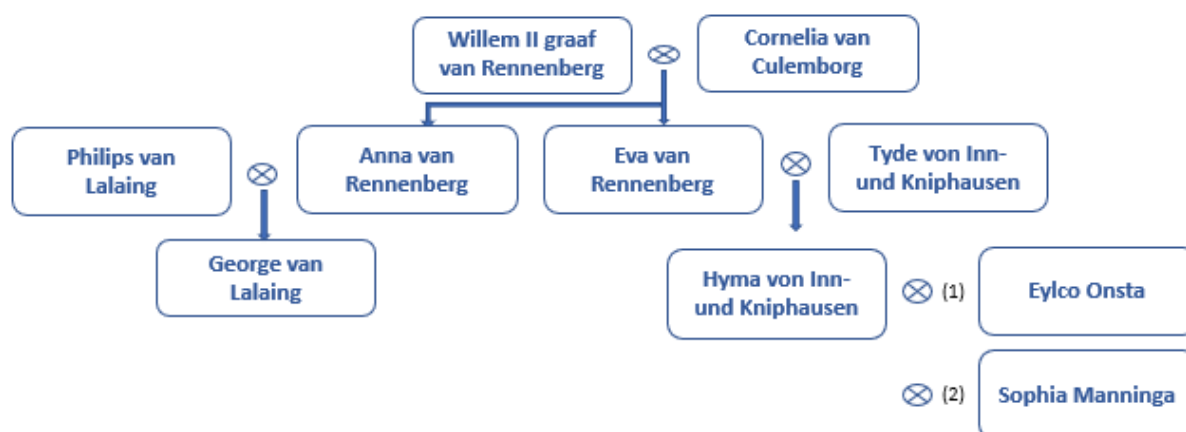
Hun zoon Lambert van Starkenborgh geboren in 1592 in Garsthuizen, overleden na 16 januari 1646, trouwde met Frederica Gayckinga. Lambert en Frederica waren de ouders van Allard Tjarda van Starkenborgh, getrouwd met Gratia Susanna Clant.

Eylko/Aepke Onsta

Eylko (de Jonge), de zoon van Aepke en Gela en broer van Hidde, werd geboren rond 1547 en overleed in september 1600. Hij behoorde in 1577 tot de Ommelander jonkers die in Groningen gevangen werden gezet in het conflict tussen de stad Groningen en de Ommelanden. Eylko was door zijn huwelijk in 1575 met Hyma von Inn und Kniphausen, via haar moeder Eva van Rennenberg, verwant met George van Lalaing, graaf van Rennenberg, die op voordracht van Willem van Oranje in 1577, tot stadhouder van de noordelijke gewesten was benoemd. Ondanks deze relatie en ondanks dat de stad Rennenberg ervan beschuldigde geregeld de kant van de Ommelanden te kiezen, voelde hij zich toch niet veilig in Groningen en hij vluchtte naar het buitenland. Hij had veel schulden en door zijn afwezigheid kon hij de rechten die bij de borg behoorden niet uitoefenen, waardoor hij steeds verder verarmde. Bij de boedelscheiding van zijn ouders in 1585 en 1587 werd hij buiten de erfenis gehouden.

Eylko hertrouwde in 1584 met Sophia Manninga, dochter van Hay Doesdes Manninga en Ditmera Rengers. In 1588 wordt hij drost van Greetsiel en hij sterft in 1600 als ritmeester in het Staatse leger. Met hem stierf het geslacht Onsta in mannelijke lijn uit.

⁴ <https://collectie.groningermuseum.nl/Details/collect/22383>

Abele Onsta en Albert van Starckenborgh

Abele, dochter van Aepke en Gela en zus van Hidde en Eylko, kocht de borg, die volgens een meting in 1586 bestond uit het huis, enkele vervallen schathuizen, singels, hoven, appelbomen, geboomtes en heggen, gelegen op een terrein van 6 grazen en 20 roeden groot. Abele trouwde met Albert van Starckenborgh.

Boyo Ocko van der Wenge

Tijdens het huwelijk van Abele en Albert ging het huis om onduidelijke redenen over op Boyo Ocko van der Wenge, getrouwd met Doede Onsta, zus van Abele. Boyo Ocko woonde op de borg tot zijn dood in 1640. Hij sneuvelde in dat jaar bij Hulst. In 1633 is jonkheer Boyo Ocko aanwezig bij de bijzetting van stadhouder Ernst Casimir te Leeuwarden en wordt daarbij dus prominent afgebeeld, waarbij hij de sporen van de stadhouder draagt.

Boyo Ocko van der Wenge en diens grafzerk.

Philips Sigismund

Ook zijn zoon Philips Sigismund, kapitein en ritmeester in Staatse dienst, zoon uit het tweede

huwelijk van Boyo met Sophia Nagell von Plettenberg, woonde op de borg. Philips trouwde op 30 januari 1647 met Josina Tjarda van Starckenborgh, dochter van Lambert Tjarda van Starckenborgh en Frederika Allertsdr. Gayckinga.

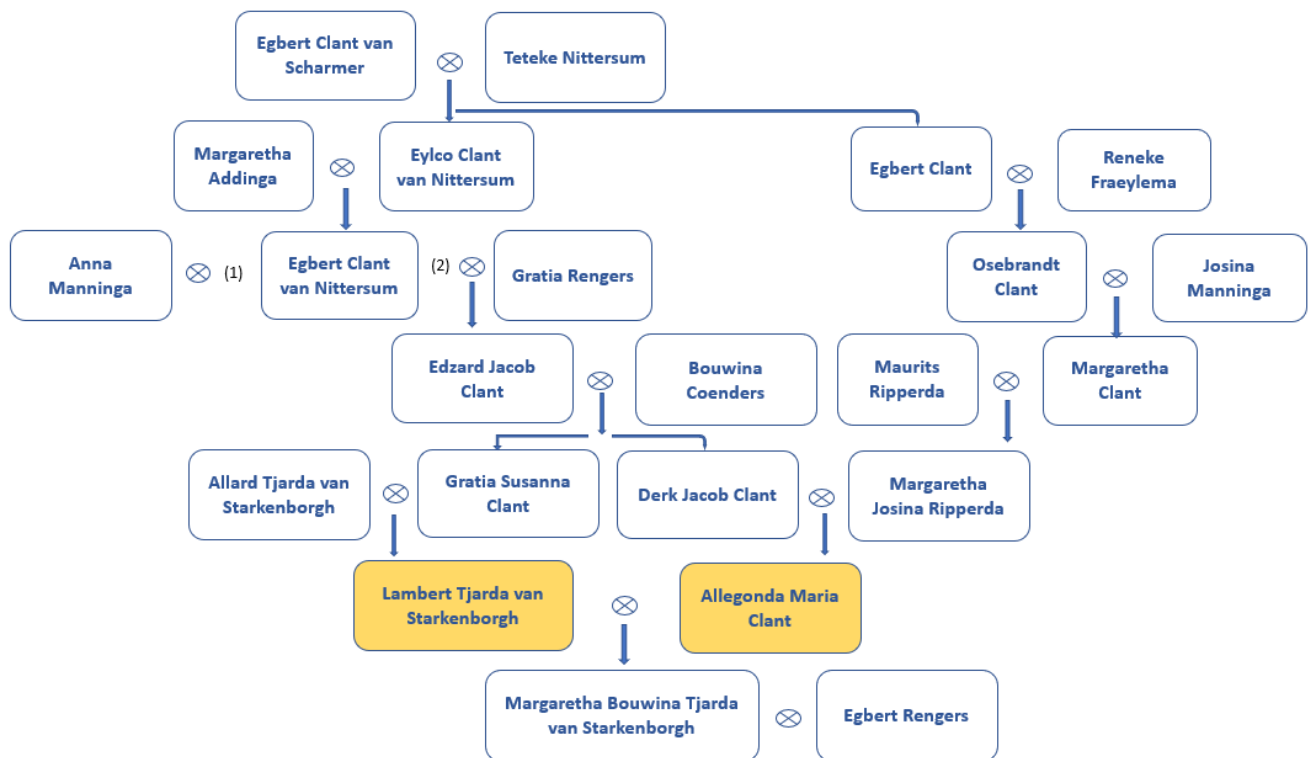
Lambert Tjarda van Starckenborch en Frederica Gayckinga.

Na zijn dood op 7 maart 1648 werd de borg door zijn dochter Frederica in 1695 verkocht aan Lambert van Starckenborgh, de zoon van Allard Tjarda van Starckenborgh en Gratia Susanna Clant.

Lambert van Starckenborgh

Lambert Tjarda van Starckenborgh was de zoon van Allard Tjarda van Starckenborgh en Gratia Susanna Clant. Toen Lambert Tjarda van Starckenborgh de borg kocht, bestond deze uit een schathuis, een brouwhuis, de eerder genoemde hoven, grachten en singels en 33 grazen (verhuurd) land. De rechten bij de borg omvatten de staande rechtsstoel van Wetsinge, het collatierecht van Wetsinge, gestoelten en plaatsen in de grafkelder van de kerk van Wetsinge, de halve schepperij van de Wetsinger- en Sauwerderzijl, het recht van vrije jacht in de rechtsstoel van Westerdijkshorn, het recht om vrij te malen en bakken bij de mulder en de bakker van Wetsinge en het recht van schouw. Lambert vertegenwoordigde Wetsinge op de Ommelander Landdag tot zijn dood in 1722. Na zijn dood verwierf zijn weduwe door een ruiling ook de Onstaborg in Sauwerd. Het was haar enkel om de bijbehorende rechten te doen en deze Onstaborg werd daarop afgebroken. In 1744 erfde zij ook het Huis te Oosterwijtwerd, dat zij vervolgens aan haar dochter Margaretha Bouwina Tjarda van Starckenborgh gaf. Deze dochter was getrouwd met Egbert Rengers van Farmsum. Na de dood van haar moeder in 1754 erfde zij op haar beurt de Onstaborg. Omdat zij reeds het Huis te Farmsum en het Huis te Oosterwijtwerd bezat verkocht zij het huis in 1766 aan Ary de Graaff.⁵

⁵ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Onstaborg_\(Wetsinge\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Onstaborg_(Wetsinge))

Lambert Tjarda van Starkenborgh tot Wetsinge en Allegonda Maria Clant

Lambert Tjarda van Starkenborgh tot Wetsinge werd geboren op 12 september 1658 in de Boteringestraat in Groningen en overleed op 30 juli 1722. Hij was een zoon van Allard Tjarda van Starkenborgh en Gratia Susanna Clant en een broer van Edzard, heer van Verhildersum.

Hij trouwde in 1701 met zijn nicht Allegonda Maria Clant, dochter van Derk Jacob Clant van Hanckema en Margaretha Josina Ripperda van Jukema, geboren in 1665 en overleden in 1754.⁶

⁶ Zie Clant en de Hanckemaborg.